

Zelfbeproeving noodzakelijk bij het komen onder de bediening des Woords.

Men zou onder de hoorders twee groepen kunnen onderscheiden. De eerste wordt gevormd door hen, die hun eigen stichting meebrengen. Met een opgeruimd gelaat betreden zij het kerkgebouw, bijna altijd vinden zij de preek mooi. Zij vergen niet veel van den dominee; als hij slechts hun goede stemming niet verstoort, die liefst nog een weinig te eleveeren weet, verlaten zij het kerkgebouw even opgewekt en even gemoedelijk als zij het binnentraden. Lijfrecht tegenover hen staat een andere groep, die van meening is, dat de predikant de stemming moet medebrengen en voor hun stichting heeft te zorgen. Hij moet maken „dat zij er wat aan hebben!“ In één mijner samenkomsten placht een „welwillende hoorder“ te komen. Na de toespraak kon hij soms zoo met deeg aan zijn buurman verklaren, „dat ik er niet veel van gemaakt had.“ Aan zijn soortgenooten mag wel eens de vraag voorgelegd worden, wat zij gemaakt hebben van hun roeping tot het hooren des Woords?

Het komt mij voor dat wij ons dikwijls te weinig bewust zijn, dat de Bediening des Woords een genademiddel is. Maken wij van den zegen bij den aanvang der godsdienst oefening niet practisch zowat het volgende: De kennis van den leeraar, de welsprekendheid van den predikant en de zielszorg van den herder zij met ons? Ik kan het daar niet mee doen. Het ontroerend begin van den dienst moet heel onzen kerkgang stempelen: Genade, vrede en barmhartigheid zij u van God den Vader en van Jezus Christus den Heere in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen!

Nu weten wij, dat wij ons geloof niet versterken door de genademiddelen en dat ook de kerk dat niet kan, maar dat zulks het werk is van den Heiligen Geest. Hoe de Heilige Geest dat doet moge voor ons veelszins een verborgenheid zijn, dat Hij het doet is een stuk van ons algemeen christelijk geloof. Echter is het een eigenaardig verschijnsel, dat wij gewoonlijk veel grooter vertrouwen stellen in den Vader en in den Zoon, dan in den Heiligen Geest. De Trooster, Die bij ons blijft in eeuwigheid, Die in ons wonen wil, is voor ons besef verre en met vreeze zien wij op Hem als de Willekeurige op Wien men nooit aan kan. Zoo wordt de prediking en de kerkgang een slag in de lucht. Practisch houden wij dan over een dominee en een preek, een orgel en ons zichzelf stichtend hart. Ik kan het daar niet mee doen!

Al kunnen wij de werking des Heiligen Geestes niet narekenen, noch veel minder die zelf effectief maken — maar hebben wij die kinderlijk te gelooven — wel zijn wij geroepen ons er rekenschap van te geven, hoe wij die genade-middelen ontvangen en gebruiken. Bij het Avondmaal plegen wij te spreken van de voorafgaande zelfbeproeving, moge deze werkelijkheid zijn en geen leerstellige theorie! Zou echter bij het gebruik van het eerste en grootste genade-middel: de Bediening des Woords, geen zelfbeproeving kunnen en moeten voorafgaan? Dit gansch zeer groot en heerlijk genademiddel is niet gegeven voor hen, die in een leerrede bevrediging zoeken voor hun verstand, noch voor dezulken die een stemming komen halen. In het geheel niet voor dezulken die met een stemmig zondagskleed een onheiligen en slordigen wandel willen bedekken. Het is door den zeer genadigen en liefdevollen Heere verordend voor hen, die zich vanwege hun zonden mishagen, die nochtans vertrouwen dat deze hun om Christus wille vergeven zijn, die ook van harte begeeren hun geloof te sterken en hun leven te beteren. Al dezulken wil God gewisselijk in genade aannemen en met Zijn Woord ten eeuwigen leven spijzen en laven.

Ontmoet de Heere in onze kerkdiensten waarlijk een volk, waarover Hij Zijn zaligspreking kan opheffen: Zalig zijt gij die nu hongert, want gij zult verzadigd worden? O, wat zullen zij het goed bij Hem hebben, hoe zal Hij ze verkwikken en bouwen door de levende verkondiging des Woords! Daar zal in zulk een samenkomst een zegen zijn, ook voor de achterste bank! De Heere zal een rijken zegen geven over den dienaar op den kansel. Hij zal hem een Woord te spreken geven voor Zijn arm en ellendig volk. De man, vermoeid van vele preeken en eenigszins beu van zijn eigen talent, een beetje stoffig geworden in een langen diensttijd, hij zal opleven en naar den Zondag verlangen. Want het is onzegbaar heerlijk Gods hongerige kinderen te mogen spijzen met het Brood des Vaders.

De mensch beproeve zichzelf en kome alzoo tot de verkondiging van het Woord des Heeren.

N. B.

tengaat, of daar gaan ze mee met de wereldsche jongelui, indien ze zelf niet vóórgaan. En als ze dan een paar dagen met verlof thuis zijn, dan doen ze, met een vroed gezicht, alsof er niets bijzonders gepasseerd is.

Karakterlooze kerels.

Daarginds het aanleggen met meisjes en vrouwen en thuis, met verlof, wandelen gaan met hun vrouw, met de kleine, of zich vermaken met hun eigen meisje.

Wat zulken verdienen? Cachot en geeseling.

Verschrikkelijk, ontroerend.

Ontroerend daarom, dat het bij mij de bange vraag doet rijzen: „wat is het dan met ons volk, met onze Kerk; hoeveel waarachtig dienen van den Heere wordt daar gevonden; in hoeverre is het leven onzer Kerken voos en leeg; waar moet dit op uitloopen?“

En hoe komt dit toch zóó?

In de eerste plaats geloof ik, dat wij er in zoverre op dit oogenblik allen schuld aan hebben, dat wij begonnen zijn, toen de mobilisatie uitbrak, onze jongens en mannen veel te veel te beklagen en over hen te spreken en te schrijven met een: „och, die arme stakkerds!“

Wij meenden dat goed, maar wij deden daar niet goed mee.

In de eerste plaats was dat erg overdreven.

Zeker, daar waren enkelen onder hen, die het niet al te goed hadden, die niet al te gemakkelijk, niet al te warm konden liggen des nachts, die wel eens een zwaren dienst hadden.

Zeker, het is niet prettig voor velen, en dat geldt vooral voor de getrouwden, om van huis en uit zijn werk te moeten zijn.

Maar daar staan andere dingen tegenover.

In het algemeen wordt er goed voor onze soldaten gezorgd; zij hebben een uitstekende kost; de meesten hebben het heusch niet te zwaar.

Bovendien; elke veertien dagen mogen ze allemaal een paar dagen naar huis, soms zelfs nog vaker. Ik weet wel, daar zijn er bij, die tengevolge van de mobilisatie hun bedrijf min of meer zagen verlopen. Maar zijn er ook niet evenveel, die door den dienst het, ook voor hun gezinnen, beter hebben gekregen, dan zij het in vredetijd hadden?

Neen, ik wil niet alle moeilijkheden, die aan de mobilisatie verbonden zijn, wegdeneeren. Maar het is niet goed deze dingen te overdrijven en de gemobiliseerden zóó te beklagen.

Het lijkt mij toe, dat de flinke kerels onder hen dat ook niet prettig vinden.

Hoeveel menschen zijn er niet, die in hun burgerleven ook telkens de heele week of langer van huis moeten.

Denk maar eens aan onze zeelui.

En als iemand nu zegt: „ja, maar dat gaat om een stuk brood te verdienen“; dan antwoord ik: „En dit gaat om het vaderland en om óók eigen gezin te beschermen en om al de goederen, die God aan ons Nederlandsche volk gegeven heeft.“

Is dat soms niet een heerlijke gedachte, dat men daarvoor, tijdelijk, de lasten van de mobilisatie draagt?

Wat moeten ook de vrouwen onzer gemobiliseerden bedenken.

Voor haar is het ook een zwaar ding, alléén te moeten blijven. Maar laten zij ook niet vergeten, dat zij daardoor meewerken aan de beveiliging van het vaderland.

En zij krijgen toch immers ook haar mannen geregeld een paar dagen thuis; dagen, die dan ook geheel aan het gezinsleven kunnen worden gewijd?

Neen, niet zóó jammerlijk de gemobiliseerden beklagen!

Daarvoor is geen reden, dat is ook gevaarlijk.

Zoo licht kan die gedachte: „Wat zijn wij er toch ellendig, beklagenswaardig aan toe“, die door dat beklagen gewekt wordt, ten gevolge hebben, dat men meent vrijheid te hebben dingen te doen, die bij menschen, in het gewone leven, streng worden afgekeurd.

Door dat beklagen wordt men, ongewild, licht oorzaak, dat de soldaten hun verkeerde gedragingen gaan goed praten met een: „Ja, jullie kunt wel wat zeggen, maar je moest zelf maar eens gemobiliseerd zijn.“

Ik zie daarin één van de oorzaken van die lam-lendige houding van velen onzer gemobiliseerden. Toch is dat niet DE oorzaak.

DE oorzaak is, dat onze menschen over het algemeen niet zien welke plaats de dienst des Heeren in hun leven hebben moet.

Die dienst des Heeren is voor menig een iets, dat bij het gewone leven zoo'n beetje bij komt.

Zooals er in een krentenbrood hier en daar een krent zit, zoo is er in hun leven hier en daar zoo'n oogenblikje, waarin zij een beetje aan den dienst van God doen.

Een uurtje naar de kerk, een uurtje naar de catechisatie; eens een keer naar de jongelingsvereniging; misschien eens een oogenblikje gewijd aan de gedachte: „Zou ik wel zalig worden?“

Maar verder het leven als dat van anderen; niet een leven in den dienst des Heeren.

En als dan die bijzondere omstandigheden komen zooals in mobilisatietijd en er niet zoo geregeld gelegenheid is om naar kerk en vereeni-

ging te gaan, dan blijft er van dat dienen van God niets over, dan zijn ze net als anderen.

Daar ligt de fout.

En daarmee is ook gegeven het middel ter genezing.

Wij moeten onze jonge menschen leeren, dat de dienst des Heeren niet hierin bestaat, dat zij zoo eens in een apart oogenblikje van hun leven probeeren de zaligheid te grijpen of er zich eens even rekenschap van te geven of zij wel zalig worden.

Maar dat dit de vreeze des Heeren is, dat zij, staande in Gods belofte en daardoor zeker van hun zaligheid, door het geloof, nu heel hun leven, heel hun leven den Heere wijden, ook in hun dagelijksch werk, ook in hun ontspanning, ook in hun verkeer, in alles.

Hun leven nooit gelijk aan het leven van de wereld, maar heel hun leven een dienen van God. Dan hebt ge het fundament gelegd, waarop gebouwd kan worden een gebouw van Godsvrucht, dat het uithoudt ook tegen de moeilijkheden en de verleidingen van den mobilisatietijd.

Zoolang de vreeze des Heeren bestaat in die enkele dingetjes, die zoo los aan het leven hangen als aangebonden versierseltjes aan een Kerstboom, zal men zich van die vreeze des Heeren o zoo gemakkelijk losmaken.

Maar als men geleerd heeft het leven zelf als Godsdienst te zien, komt men er niet los van. Als het ons niet gelukt zoo onze menschen op te voeden, te vormen, zullen wij met al onze militaire tehuizen en met al onze gezellige avondjes niets bereiken; dan zullen wij toch op den duur onze jongens daar niet krijgen.

Eerst als zij zóó hebben leeren leven als ik zoolven tekende, zullen zij onze militaire tehuizen zoeken. En dan zal daarvan groote zegen uitgaan, wijl zij onze jonge mannen telkens opnieuw van hun heerlijke roeping doordringen en tot het vervullen van die roeping aansporen.

Hierin ligt het geheim, dat wij leeren leven en elkander leeren leven niet in een piëtistischen levensvorm, waarbij de vroomheid als een soort aanhangsel aan het leven wordt aangekoppeld, maar uit het Verbond onzes Gods, dat ons gansche leven omspant en zaligt en heiligt.

Dat zal ons ook geven kloeke soldaten, die weten, dat ook hun soldaat-zijn is een dienen des Heeren, waarin zij om Zijnentwil getrouw moeten zijn en waarin zij niet beklagd willen wezen.

Zoo zullen onze menschen, veel meer dan tot nu toe de kern vormen onzer Nederlandsche weermacht, een zoutend zout, een lichtend licht.

Het zou goed zijn, dat onze jongens en mannen in dienst eens aandachtig lezen: „De levensroman van Dr Colijn“.

Naast het Woord Gods, dat hun dagelijks hun dagorder geeft, zal het lezen van zulk een boek hen zeer helpen de rechte houding te vinden.

O, dat geve God, dat als de berichten, die ons dag aan dag bereiken, al boozter, al ontroerender worden, daartegenover straks tot ons kome, van alle kanten, de boodschap: „Onze jongens, onze mannen, zijn getrouw.“

D. v. D.

AAN DE GRENZEN VAN HET ROOMSCH-KATHOLICISME.

Voor den niet-Roomsche, die met belangstelling toeziet naar wat er binnen de muren van de R.-K. Kerk omgaat, is het een interessante bezigheid te letten op de reacties, die bepaalde markante figuren en schrifturen in het leven roepen.

Zoo kunnen we de vraag stellen, hoe 't komt, dat Henri Bruning's „Verworpen Christendom“ vrij algemeen door de R.-K. pers is afgewezen, terwijl toch aan den anderen kant veel scherpe critiek op kerk en geestelijkheid zonder blikken of blozen wordt aanvaard.

't Antwoord op deze vraag kan wellicht inzicht geven in de constellatie van het R.-K. leven in Nederland.

We zullen goed doen 't afwijzen van Bruning niet te wijten aan persoonlijke geïrriteerdheid over zijn aanval op figuren, die op 't oogenblik als toonbeelden van Roomsche cultuur worden aangeprezen: den Franschen denker Maritain en den geleerden schrijver Anton van Duinkerken, over wiens benoeming tot hoogleeraar te Leiden in de Vondel-wetenschap, onlangs eenig rumoer is ontstaan.

't Moge begrijpelijk zijn, dat afwijzen van personen en prestaties, waarnaar gewezen wordt, als aangetoond moet worden, dat de R.-K. cultuur in het moderne leven wel iets te zeggen heeft, onaangenaam stemt, 't gaat niet aan hierin een verklaring te zoeken van de scherpe reactie tegen Bruning's werk.

Bovendien verwerpt Bruning niet alle autoriteiten. Hij is met zijn tegenstanders eenstemmig in waardeering van 't werk der jongere Fransche romanschrijvers als François Mauriac en Bernanos, op wie de Roomsche Kerk terecht trotsch kan zijn.

Dit laatste maakt de vraag, die we boven stelden, iets ingewikkelder nog, maar ook meer concreet. Waarom, zoo kunnen we de vraag formuleeren, is er 't afwijzen van Bruning's „Verworpen Christendom“, en tegelijk 't enthousiast aanvaarden van Bernanos' „Journal d'un curé de campagne“, welk boek door Bruning als zuiver voorbeeld van „apostolisch Christendom“ geteekend wordt? Ook kunnen we niet zeggen, dat Bruning's scherpe critiek op de Roomsche Kerk, de Roomsche levenspraktijk in het persoonlijk, evenzeer als in het maatschappelijk en politiek leven de reden (Zie vervolg op blz. 222.)